

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Α΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Ηρόδοτου «Ιστορίες» Π 124-125, 148 - Ενότητα 6^η: Μνημεία της Αιγύπτου

Τίτλος:

«Ο Ηρόδοτος, τα μνημεία της Αιγύπτου και η Ιστορία»

Συγγραφή: ΚΟΣΜΑΣ ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ

Εφαρμογή: ΚΟΣΜΑΣ ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ο Ηρόδοτος, τα μνημεία της Αιγύπτου και η Ιστορία

Εφαρμογή σεναρίου

Κοσμάς Τουλούμης

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 10-03-2015 μέχρι 02/04/2015

Σχολική μονάδα

Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Διδακτική/Θεματική Ενότητα

Ηρόδοτος, «Ιστορίες» ΙΙ, 124-125, 148 - Ενότητα 6^η: Μνημεία της Αιγύπτου.

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

—

Χρονική διάρκεια

7 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Απαιτείται η εξοικείωση του διδάσκοντος και των μαθητών / μαθητριών τόσο με ιστοεξερευνήσεις στο διαδίκτυο, όσο και με ανοιχτά διερευνητικά ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως οι Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Απαραίτητη είναι, επίσης, η εξοικείωση με τη χρήση λογισμικών παρουσίασης. Ο διδάσκων πρέπει να έχει αναζητήσει τις πηγές που θα χρησιμοποιηθούν από το διαδίκτυο και να έχει πλήρη επίγνωση του «Αιγυπτίου Λόγου» του Ηρόδοτου, καθώς και των χαρακτηριστικών του ως ιστορικού. Η εντρύφηση, τέλος, σε σύγχρονες παιδαγωγικές πρακτικές σε σχέση με τη *Διδακτική των Μέσων* (βλ. Kron & Σοφός 2007), όπως ο *Σχεδιασμός* (βλ. Core & Kalantzis 2000) κρίνεται απαραίτητη για την οργάνωση και την εκτέλεση του σεναρίου με κριτική χρήση των ΤΠΕ.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

στο ομώνυμο σενάριο του Κ. Τουλούμη

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η περιγραφή των αιγυπτιακών μνημείων από τον Ηρόδοτο στον «Αιγύπτιο λόγο» του αξιοποιήθηκε για να προσεγγίσουν οι μαθητές την ιστορική σκέψη του, αλλά και να αναστοχαστούν σε σχέση με τη δική τους σκέψη. Οι μαθητές/μαθήτριες, δουλεύοντας σε αντίστοιχες ομάδες, συγκέντρωσαν κατά την πρώτη φάση του σεναρίου πληροφορίες μέσω διαδικτυακών εξερευνήσεων για όλα τα θέματα που τίγονται από τον Ηρόδοτο στη συγκεκριμένη ενότητα, όπως οι φαραώ, οι Αιγύπτιοι, η γεωγραφία της Αιγύπτου, στοιχεία πολιτισμού (ταφικά μνημεία, πυραμίδες και γραφή) και τα συγκρίσιμα ελληνικά μνημεία, και τις παρουσίασαν με λογισμικό παρουσίασης της επιλογής τους στους συμμαθητές τους. Στη δεύτερη φάση, οι ομάδες είχαν κοινό έργο: να διερευνήσουν τα χαρακτηριστικά της ιστορικής συγγραφής του Ηρόδοτου,

συγκρίνοντας τις απόψεις του και τη μεθοδολογία του με τη δική τους έρευνα και να αξιολογήσουν το έργο τους με βάση την ηρωδοτεία ιστορική μεθοδολογία.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Είναι αδιαμφισβήτητη η συμβολή του Ηρόδοτου στη γένεση της Ιστορίας. Θα μπορούσε, μάλιστα, ο Ηρόδοτος να είναι ένας πρωτοπόρος και για τη σύγχρονη, της εποχής του μεταμοντερνισμού, Ιστορία η οποία ενσωματώνει γεωγραφικές και εθνογραφικές πληροφορίες, ανέκδοτα και άλλες αφηγήσεις, αλλά και έκφραση της προσωπικής γνώμης και ταυτότητας του ιστορικού, όλα αυτά, δηλαδή, που έκανε και ο Ηρόδοτος (βλ. Bakker, de Jong & van Wees 2007). Τα ταξίδια του και η παρουσίαση ξένων πολιτισμών εμπνέουν ακόμη και σήμερα ανθρώπους που τον θεωρούν πρωτοπόρο και της ταξιδιωτικής δημοσιογραφίας (Καπισίνσκι 2011).

Στην ενότητα των «Ιστοριών» για τα [«Μνημεία της Αιγύπτου»](#), πέρα από τις πληροφορίες που προσφέρονται για μια αρχαία χώρα που ήταν γνωστή στους αρχαίους Έλληνες και τους ασκούσε ιδιαίτερη γοητεία αλλά και επιρροή, ενσωματώνονται τα περισσότερα από τα χαρακτηριστικά της ιστορικής μεθοδολογίας του Ηρόδοτου (*όψις, γνώμη, ιστορία, λόγους – λόγοι, ήκουον – ακοή*). Όπως επισημαίνεται και στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#), πρόκειται για την αυτοψία, την έρευνα, τη λογική επεξεργασία, την κριτική αξιοποίηση πληροφοριών με τον έλεγχο της προέλευσής τους, τη χρήση κατάλληλων ερωτημάτων, τον έλεγχο της αξιοπιστίας τους, την εμπιστοσύνη στις χειροπιαστές μαρτυρίες και το πείραμα, τη χρήση της σύγκρισης και της αναλογίας, την ερμηνεία με βάση τον οικονομικό παράγοντα. Θα ήταν ενδιαφέρον οι μαθητές/μαθήτριες να συλλέξουν πληροφορίες για τα θέματα που θίγει ο Ηρόδοτος, να τις μετατρέψουν σε δικό τους λόγο με τη χρήση των ΤΠΕ και να αξιολογήσουν το έργο τους με βάση τις μεθοδολογικές ιστορικές αρχές του Ηρόδοτου. Οι απόψεις τους σχετικά με το γιατί ταξιδεύει ο Ηρόδοτος και πώς σχετίζεται αυτό με την «Ιστορία» του, που θα καταθέσουν μαζί με το υπόλοιπο έργο

τους στο ιστολόγιο του μαθήματος, αναδεικνύουν περισσότερο αυτές τις μεθοδολογικές αρχές που μπορεί να λειτουργήσουν περαιτέρω ως ένας κριτικός οδηγός για την αξιολόγηση οποιασδήποτε μαθητικής εργασίας.

Παιδαγωγικά ακολουθείται η θεωρία του Σχεδίου “Design”, η οποία σε συνδυασμό με τους πολυγραμματισμούς αξιοποιεί τις ΤΠΕ στην κατεύθυνση της δημιουργίας μαθητών – παραγωγών της γνώσης που λειτουργούν με βάση τις ταυτότητές τους (Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress & van Leeuwen 2001).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Αναμένεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να αναπτύξουν στάση σεβασμού απέναντι στον αρχαίο αιγυπτιακό πολιτισμό, έναν ξένο πολιτισμό της αρχαιότητας που μπορεί να νοηθεί ως «άλλος» σε σχέση με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό.
- Να κατανοήσουν ότι η πολιτισμική διαφορετικότητα δεν ερμηνεύεται μέσα από το σχήμα «ανώτερος» - «κατώτερος» πολιτισμός.
- Να εκτιμήσουν τον ρόλο των ταξιδιών για τον σεβασμό προς «άλλους» πολιτισμούς, διαφορετικούς από τον δικό μας, και την εξοικείωση με αυτούς, και με τους φορείς τους.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι ιστορική συγγραφή δε σημαίνει μόνο καταγραφή, αφήγηση και περιγραφή γεγονότων, αλλά και αναφορά στον πολιτισμό και τα μνημεία του.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Αναμένεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να προσεγγίσουν τη σημασία του ηροδότειου «Αιγύπτιου λόγου».
- Να γνωρίσουν την ιστορική μεθοδολογία του Ηρόδοτου.

- Να αντιληφθούν τον ρόλο της περιγραφής στην παρουσίαση σύγχρονων και αρχαίων μνημείων.
- Να κατανοήσουν ότι ένα ιστορικό κείμενο μπορεί να περιλαμβάνει περιγραφές μνημείων, αλλά και κρίσεις του συγγραφέα για όσα γράφει.

Γραμματισμοί

Αναμένεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να μάθουν να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ ως εργαλεία πρακτικών γραμματισμού, όπως η διερεύνηση και η κριτική αξιοποίηση ψηφιακών πηγών.
- Να δημιουργήσουν νέους ψηφιακούς πόρους που μπορεί να κοινοποιηθούν ευρύτερα μέσω των εργαλείων κοινωνικής δικτύωσης.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες κριτικού αναστοχασμού των εργασιών τους μέσω της διαδικασίας σύγκρισης της ιστορικής μεθοδολογίας του Ηροδότου με τη δική τους πορεία κατά την εκπόνηση μιας εργασίας.
- Να προσεγγίσουν, χρησιμοποιώντας τα, κριτικά εργαλεία σκέψης, όπως η σύγκριση, η ανάλυση, η αυτοψία, ο έλεγχος της αξιοπιστίας των πηγών, η επιλογή των κατάλληλων ερωτημάτων τόσο σε ψηφιακό όσο και σε τυπικό γνωστικό περιβάλλον.

Διδακτικές πρακτικές

Με τις διδακτικές πρακτικές του συγκεκριμένου σεναρίου σε σχέση και με τους στόχους του, αναμένεται οι μαθητές / οι μαθήτριες να:

- Αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης, αφού εργάζονται σε ομάδες και οδηγούνται σε αποτελέσματα που προκύπτουν μέσα από αυτές.
- Αυτενεργήσουν μέσα στο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο, καθώς αποτελούν ενεργά μέλη ομάδων που επιτελούν συγκεκριμένο έργο.
- Καλλιεργήσουν δεξιότητες ενσυναίσθησης, καθώς αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους που καλούνται να διεκπεραιώσουν.
- Ασκηθούν στην κριτική αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων και πηγών.

- Εκφράσουν την ταυτότητά τους και να διαμορφώσουν στάσεις και να αναστοχαστούν μέσω της αυτοαξιολόγησης του έργου τους με βάση τα κριτήρια της ηροδότειας μεθοδολογίας κατά την προσέγγιση της Ιστορίας.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Οι μαθητές/μαθήτριες ήταν αρκετά εξοικειωμένοι με την αρχαία Αίγυπτο. Όταν διδάσκονταν την αντίστοιχη ενότητα στην Αρχαία Ιστορία της Α΄ Γυμνασίου, τον Οκτώβριο του 2014, έφεραν στην τάξη βιβλία, αντίγραφα από φύλλο παπύρου και άλλα αντικείμενα που είτε κάποιος τους τα είχε φέρει, είτε αποτελούσαν αναμνηστικά από κάποια παλαιότερη επίσκεψη της οικογένειάς τους εκεί. Εξάλλου, καθώς η Αίγυπτος αποτελεί δημοφιλή τουριστικό προορισμό, ήταν στο υποσυνείδητο ένα μέρος εξωτικό και ένας φανταστικός τόπος. Η περιέργειά τους και η δεκτικότητά τους για ζητήματα που αφορούν την αρχαία Αίγυπτο ήταν έτσι αυξημένη και οξυμμένη και ανέμεναν με προσδοκία την εφαρμογή του σεναρίου, η οποία τους είχε ανακοινωθεί από τότε.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Συνδέεται και με τους γενικότερους στόχους της διδασκαλίας του μαθήματος, π.χ. οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύει ο Ηρόδοτος το ιστορικό γεγονός.
- Να αντιληφθούν τη σημασία των εθνογραφικών, γεωγραφικών και ανεκδοτολογικών παρεκβάσεων,

όσο και με τους ειδικότερους που αναφέρονται ως στόχοι της διδασκαλίας της «Ευτέρπητος», του δεύτερου βιβλίου του ηροδότειου έργου, όπως για παράδειγμα, οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να γνωρίσουν μέσα από τα μάτια του ιστορικού –σε γενικές γραμμές, βέβαια– έναν από τους αρχαιότερους και λαμπρότερους πολιτισμούς, που εντυπωσίασε και επηρέασε τους Έλληνες.
- Να κατανοήσουν το ενδιαφέρον του ιστορικού –και των αρχαίων Ελλήνων γενικότερα– για την Αίγυπτο, να εκτιμήσουν τη στάση του Ηρόδοτου απέναντι στον πολιτισμό της και, γενικότερα, τη στάση του απέναντι στον «άλλον», την αμεροληψία του ως ιστορικού και την αποδοχή της ετερότητας που σφραγίζει το έργο του.
- Να γνωρίσουν τη χώρα και τους κατοίκους της Αιγύπτου, να αποκομίσουν λαογραφικά στοιχεία και να ικανοποιήσουν την περιέργεια της ηλικίας τους με το πλήθος των πληροφοριών που παρέχει ο Ηρόδοτος.
- Να γνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο εργάστηκε ο ιστορικός, ώστε να κατανοήσουν τη μέθοδό του, τις πηγές του και τον τρόπο επεξεργασίας τους, και να εκτιμήσουν την προσπάθειά του για την αναζήτηση της αλήθειας, συνειδητοποιώντας τις δυσκολίες που συνάντησε ο ιστορικός κατά τη συλλογή των στοιχείων που παραθέτει.
- Να εκτιμήσουν την αφηγηματική τέχνη του Ηρόδοτου και την περιγραφική του δύναμη.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Από τη στιγμή που ακολουθείται στο συγκεκριμένο σενάριο η λογική του Σχεδιασμού “Design”, η προστιθέμενη αξία χρήσης των ΤΠΕ επιδιώκεται να είναι πολύ μεγάλη. Οι μαθητές αναζητούν ψηφιακούς πόρους, τους αποδομούν και τους επαναδομούν, παράγοντας έργο το οποίο μορφοποιείται σε έναν νέο ψηφιακό πόρο. Η σύγκριση του ηροδότειου κειμένου με τα δικά τους πολυτροπικά κείμενα προσφέρει, επίσης, τη δυνατότητα να εντοπίσουν τη νέα γλωσσική αλλά και γνωστική πραγματικότητα, όπως αυτή προκύπτει στην ψηφιακή κοινωνία της γνώσης. Η τόσο κομβική στο ηροδότειο έργο *μέθοδος της αυτοψίας* αντικαθίσταται στο έργο τους από τη νέα ψηφιακή πραγματικότητα. Το γεγονός αυτό μπορεί, επίσης, να προκαλέσει έναν,

έστω μικρό, πρώτο στοχασμό σχετικά με το πώς διαμορφώνονται στη νέα ψηφιακή πραγματικότητα έννοιες όπως *βιωματική προσέγγιση* και *αυθεντικότητα*.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ηρόδοτος, «Ιστορίαι» 2, 35-38 (απόσπασμα 92): [Τα παράδοξα της Αιγύπτου](#). Στο συλλογικό έργο των Στεφανόπουλου, Θ. Κ., Τσιτσιρίδη, Στ., Αντζουλή, Α. & Γ. Κριτσέλη, *Ανθολογία Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας I-III*. 2002. Αθήνα: ΟΕΔΒ, τ.2 [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα – Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

Ηρόδοτος, «Ιστορίες» II, 124 – 125, 148 (Ενότητα 6): [Μνημεία της Αιγύπτου](#).

[-Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#)

[Αρχαία Ιστορία Α΄ Γυμνασίου](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Ancient Egypt](#) [πηγή: The British Museum]. Εναλλακτικά, βλ. [την αντίστοιχη ενότητα](#) στο εμπλουτισμένο σχολικό εγχειρίδιο, *Διαθεματικές Εργασίες για τον «Αιγύπτιο Λόγο» 2* - Πρόσθετο ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του ψηφιακού εμπλουτισμού σχολικών βιβλίων από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: *Αρχαία Αίγυπτος*.

Ancient History: [Egyptians](#) [πηγή: BBC]. Εναλλακτικά, βλ. [την αντίστοιχη ενότητα](#) στο εμπλουτισμένο σχολικό εγχειρίδιο, *Διαθεματικές Εργασίες για τον «Αιγύπτιο Λόγο» 2* - Πρόσθετο ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του ψηφιακού εμπλουτισμού σχολικών βιβλίων από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: *Αρχαία Αίγυπτος (πολιτισμός, θρησκεία, καθημερινή ζωή κλπ.)*.

Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο [πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού]:

[Σχέσεις Αιγαίου & Αιγύπτου στην εποχή του Χαλκού](#). Εναλλακτικά, βλ. [την αντίστοιχη ενότητα](#) στο εμπλουτισμένο σχολικό εγχειρίδιο, *Διαθεματικές Εργασίες για τον «Αιγύπτιο Λόγο» 2* - Πρόσθετο ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του ψηφιακού εμπλουτισμού σχολικών βιβλίων από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας:

“E-yliko.gr” – Εκπαιδευτική Πύλη του ΥΠΕΠΘ: [Αιγυπτιακός Πολιτισμός](#) (η υπερσύνδεση έχει αλλάξει διεύθυνση σε σχέση με τη συγγραφή του σεναρίου)

[The Nile File](#) [πηγή: National Museums Liverpool]. Εναλλακτικά, βλ. [την αντίστοιχη ενότητα](#) στο εμπλουτισμένο σχολικό εγχειρίδιο, *Διαθεματικές Εργασίες για τον «Αιγύπτιο Λόγο» 2* - Πρόσθετο ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του ψηφιακού εμπλουτισμού σχολικών βιβλίων από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: *Γνωρίζοντας την Αρχαία Αίγυπτο (παιχνίδι)*.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Το συγκεκριμένο σενάριο διήρκησε 7 διδακτικές ώρες. Πραγματοποιήθηκε μετά από μια πρώτη, σύντομη προσέγγιση της Ενότητας 5: [Μνημεία της Αιγύπτου](#).

Προκειμένου οι μαθητές/μαθήτριες να έρθουν σε κατάσταση προβληματισμού, η **1^η διδακτική ώρα** πραγματοποιήθηκε στην ολομέλεια της τάξης και αφιερώθηκε στην πρώτη επαφή τους με το ερώτημα – πρόβλημα που θα τους απασχολήσει κατά τη συγκεκριμένη διδασκαλία, καθώς και στην εξοικείωσή τους με την αρχαία Αίγυπτο. Το προς επίλυση πρόβλημα τέθηκε στον διαδραστικό πίνακα και ήταν το εξής: *Γιατί ταξιδεύει ο Ηρόδοτος; Ποια στοιχεία του ως ιστορικού αποκαλύπτονται μέσα από την ενότητα των Αιγυπτιακών μνημείων; Θα διερευνήσουμε αυτά τα ερωτήματα που σχετίζονται μεταξύ τους, μέσα από τη μελέτη του κειμένου των «Ιστοριών» του.*

Για την εξοικείωση με τον αρχαίο αιγυπτιακό πολιτισμό απέβη ιδιαίτερα χρήσιμη η ανάκληση της προηγούμενης γνώσης, καθώς οι μαθητές [διδάχτηκαν για την Αίγυπτο](#) και στην Αρχαία Ιστορία της ίδιας τάξης. Προς αυτήν την κατεύθυνση χρησιμοποιήθηκαν δυο εφαρμογές – παιχνίδια. Το online παιχνίδι γνωριμίας με την

Αίγυπτο του Μουσείου του Λίβερπουλ [«Γνωρίζοντας την αρχαία Αίγυπτο»](#) ή η ανάλογη ιστοσελίδα του Βρετανικού Μουσείου [«Αρχαία Αίγυπτος» - Εφαρμογή για παιδιά](#), τα οποία προτείνονται προς χρήση και στο εμπλουτισμένο σχολικό βιβλίο στο Ψηφιακό Σχολείο (βλ. Ενότητα του βιβλίου [«Διαθεματικές Εργασίες για τον Αιγύπτιο Λόγο»: 2](#)). Οι συγκεκριμένες ιστοσελίδες ήταν, βέβαια, στην αγγλική γλώσσα, αλλά αυτό δεν εμπόδισε τους μαθητές να προσεγγίσουν αρκετά ζητήματα. Ο διδάσκων παρουσίασε τις ιστοσελίδες και οι μαθητές αφέθηκαν ελεύθεροι να τις χρησιμοποιήσουν και στις μετέπειτα εργασίες τους.

Μετά την παρέλευση της 1^{ης} διδακτικής ώρας το σενάριο εκτυλίσσεται σε τρεις φάσεις.

Α΄ Φάση

2^η και 3^η διδακτική ώρα

2^η ώρα:

Οι 26 μαθητές του τμήματος χωρίστηκαν σε δυο ομάδες των έξι, σε δυο των πέντε και σε μία των τεσσάρων ομάδων. Ο χωρισμός αυτός προέκυψε ύστερα από επιλογές των μαθητών να ενταχθούν στις ομάδες που ήθελαν.. Οι πέντε ομάδες που προέκυψαν ήταν: [«Οι Φαραώ»](#), [«Οι Γεωγράφοι»](#), [«Οι Αιγύπτιοι»](#), [«Οι Γραφείς»](#) και [«Οι Αρχιτέκτονες»](#). Ο ρόλος της κάθε ομάδας προέκυψε ύστερα από κλήρωση, καθώς οι «Φαραώ» και οι «Γεωγράφοι» συγκέντρωσαν τις προτιμήσεις όλων των ομάδων. Κατόπιν, μοιράστηκαν τα Φύλλα Εργασίας με την αποστολή κάθε ομάδας. Κάθε ομάδα είχε πρόσβαση σε δυο υπολογιστές στο εργαστήριο του σχολείου. Με εσωτερικές διαδικασίες ορίστηκαν στην κάθε ομάδα ο γραμματέας, ο εκπρόσωπος της ομάδας, δυο χειριστές του ηλεκτρονικού υπολογιστή και ένας σύνδεσμος με τις υπόλοιπες ομάδες που ήταν επιφορτισμένος με τη μεταξύ τους επικοινωνία, η οποία πρέπει να σημειωθεί ότι ήταν πάρα πολύ έντονη με αυτόβουλη απόφαση των ομάδων.

Η κάθε ομάδα αποδελτίωσε, σύμφωνα με τις οδηγίες του Φύλλου Εργασίας, τις πληροφορίες που προσφέρει ο Ηρόδοτος στο κείμενο «Μνημεία της Αιγύπτου» και ξεκίνησε, κατόπιν, να εργάζεται για την αποστολή της, η οποία βασιζόταν σε

ελεύθερη ιστοεξερεύνηση, με πολύ λίγες παρεμβάσεις από το διδάσκοντα, όπου του ζητήθηκε σε σχέση με την αξιολόγηση κάποιων ιστοσελίδων.

Η ομάδα των Φαραώ, αποδελτίωσε πρώτα τις πληροφορίες του Ηρόδοτου, Συνέλεξε, κατόπιν, δικές της για την αιγυπτιακή άρχουσα τάξη και δημιούργησε μια πολυτροπική παρουσίαση για το θέμα σε MS PowerPoint, το οποίο θα απευθύνετο σκοπό να την παρουσιάσει στους συμμαθητές της. Συνέκρινε, τέλος, το αποτέλεσμα της έρευνάς της με αυτό του Ηρόδοτου. Οι άλλες ομάδες είχαν παρόμοια δομημένες αποστολές. Οι Γεωγράφοι έπραξαν το ίδιο για την αρχαία Αίγυπτο, οι Αιγύπτιοι για τους κατοίκους της, εκτός των Φαραώ, οι Γραφείς ετοίμασαν μια «ξενάγηση» στα μυστικά της ιερογλυφικής γραφής. Οι Αρχιτέκτονες ετοιμάστηκαν να παρουσιάσουν τα αιγυπτιακά και τα ελληνικά αρχαία μνημεία που αναφέρονται στο ηροδότειο κείμενο.

3^η και 4^η διδακτική ώρα

Ακολούθησε η παρουσίαση του έργου των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης. Ενώ στο αρχικό σενάριο προβλέπεται μια διδακτική ώρα για αυτήν τη διαδικασία, αφιερώθηκαν, τελικά, δύο. Παρότι, επίσης, το όλο σενάριο καταλήγει στη διαμόρφωση κριτηρίων αξιολόγησης των εργασιών με βάση τις μεθοδολογικές αρχές του Ηρόδοτου ως ιστορικού, υπήρξε στο τέλος κάθε παρουσίασης αξιολόγηση των εργασιών σε επίπεδο αυτοαξιολόγησης των ομάδων, ετεροαξιολόγησης των μαθητών και των ομάδων και αξιολόγησης από τον διδάσκοντα με βάση α) την πρωτοτυπία της παρουσίασης, β) την πολυτροπικότητα των παρουσιάσεων, γ) το αποτέλεσμα των εργασιών σε γνωστικό επίπεδο, δ) τη συμμετοχή του καθενός μαθητή στην ομάδα και στο τελικό αποτέλεσμα.

B' Φάση

5^η -6^η διδακτική ώρα

Οι ομάδες των μαθητών αναδιατάχθηκαν σε νέες πενταμελείς ομάδες οι οποίες αποτελούνταν από έναν μαθητή/μαθήτρια από την καθεμία από τις προηγούμενες

ομάδες και οργανώθηκαν όπως και στην Α΄ Φάση (γραμματέας, εκπρόσωπος, χειριστές, σύνδεσμος με τις άλλες ομάδες). Η αποστολή των νέων ομάδων ήταν να εντοπίσουν τις μεθοδολογικές αρχές του Ηρόδοτου και να τις εφαρμόσουν αξιολογώντας τις εργασίες τους στις προηγούμενες ομάδες. Τους μοιράστηκε το [κοινό Φύλλο Εργασίας](#) με τις σχετικές οδηγίες. Επειδή το έργο ήταν δύσκολο και ιδιαίτερα αναστοχαστικό, οι μεθοδολογικές αρχές του Ηρόδοτου δόθηκαν στους μαθητές στο Φύλλο Εργασίας και αυτοί κλήθηκαν να εντοπίσουν τα σχετικά παραδείγματα στο κείμενο «Μνημεία της Αιγύπτου» και να ελέγξουν ποιες από αυτές εφάρμοσαν ή δεν εφάρμοσαν στις δικές τους εργασίες. Η καταγραφή των αρχών αυτών στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#) αξιοποιήθηκε προς αυτήν την κατεύθυνση. Πρόκειται για:

- α) την αυτοψία,
- β) την έρευνα,
- γ) τη λογική επεξεργασία των δεδομένων,
- δ) την κριτική αξιοποίηση πληροφοριών με τον έλεγχο της προέλευσής τους,
- ε) την χρήση κατάλληλων ερωτημάτων στις πηγές,
- στ) τον έλεγχο της αξιοπιστίας των πηγών,
- ζ) την εμπιστοσύνη στις χειροπιαστές μαρτυρίες και το πείραμα,
- η) τη χρήση της σύγκρισης και της αναλογίας και
- θ) την ερμηνεία με βάση τον οικονομικό παράγοντα.

Στο ίδιο Φύλλο Εργασίας οι μαθητές κλήθηκαν να αποτιμήσουν τη χρήση της περιγραφής από τον Ηρόδοτο στην ξενάγηση των μνημείων της Αιγύπτου και πώς αλλάζει αυτή η μέθοδος στην ξενάγηση στα ίδια μνημεία, με τη χρήση των ΤΠΕ, σήμερα. Στο τέλος του δώρου της Β΄ Φάσης, οι μαθητές αξιολογούν τις εργασίες τους της Α΄ Φάσης με βάση τις παραπάνω αρχές.

Γ΄ Φάση

7^η διδακτική ώρα

Η Γ΄ Φάση αφιερώθηκε στη συζήτηση για τα αποτελέσματα των Φύλλων Εργασίας της Β΄ Φάσης, ενώ στο τέλος της 7^{ης} ώρας οι ομάδες κλήθηκαν να απαντήσουν στο αρχικό προς επίλυση πρόβλημα *«Γιατί ταξιδεύει ο Ηρόδοτος; Ποια στοιχεία του ως ιστορικού αποκαλύπτονται μέσα από την ενότητα των Αιγυπτιακών μνημείων; Θα διερευνήσουμε αυτά τα ερωτήματα που σχετίζονται μεταξύ τους, μέσα από τη μελέτη του κειμένου των «Ιστοριών» του»*.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλα Εργασίας Α΄ Φάσης:

ΟΙ ΦΑΡΑΩ

Αποστολή σας είναι, αφού πρώτα βρείτε τις πληροφορίες που δίνει ο Ηρόδοτος για την αιγυπτιακή ανώτερη τάξη, στην οποία ανήκουν οι φαραώ, να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση για το ίδιο θέμα με όποιο λογισμικό θέλετε. Η παρουσίαση αυτή θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας. Στο τέλος, θα συγκρίνετε το αποτέλεσμα της έρευνάς σας με αυτό του Ηρόδοτου.

- Ποιες πληροφορίες δίνει ο Ηρόδοτος στο κείμενό του για τους φαραώ; Ποια ονόματα αναφέρει και τι λέει για αυτούς;
- Αναζητήστε στο διαδίκτυο, χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά, πληροφορίες για τους φαραώ γενικά, αλλά και για τους δύο συγκεκριμένους που αναφέρει ο Ηρόδοτος.
- Οι δικές σας πληροφορίες συμφωνούν με αυτές του Ηρόδοτου ή διαφέρουν; Ποιες ήταν οι πηγές του ιστορικού και ποιες οι δικές σας; Ποιες θεωρείτε πιο αξιόπιστες και γιατί;
- Δημιουργήστε μια παρουσίαση όπου θα χρησιμοποιείτε πολλούς τρόπους επικοινωνίας (πολυτροπική), για να παρουσιάσετε τις πληροφορίες που βρήκατε για τους φαραώ και την ηγετική τάξη των Αιγυπτίων στους συμμαθητές σας.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε δεδομένα και από τα λογισμικά με τα οποία παίξατε στην αρχή εξερευνώντας την αρχαία Αίγυπτο. Αν δε βρήκατε τίποτε, χρησιμοποιήστε τις ιστοσελίδες που υπάρχουν στον παρακάτω σύνδεσμο:

[Αιγυπτιακός πολιτισμός](#)

ΟΙ ΓΕΩΓΡΑΦΟΙ

Αποστολή σας είναι, αφού πρώτα βρείτε τις πληροφορίες που δίνει ο Ηρόδοτος για τη γεωγραφία της Αιγύπτου, να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση για το ίδιο θέμα με όποιο λογισμικό θέλετε. Η παρουσίαση αυτή θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας. Στο τέλος, θα συγκρίνετε το αποτέλεσμα της έρευνάς σας με αυτό του Ηρόδοτου.

- Ποιες πληροφορίες δίνει ο Ηρόδοτος στο κείμενό του για τη γεωγραφία της Αιγύπτου;
- Αναζητήστε στο διαδίκτυο, χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά, πληροφορίες για το ίδιο θέμα.
- Οι δικές σας πληροφορίες συμφωνούν με αυτές του Ηρόδοτου ή διαφέρουν; Ποιες ήταν οι πηγές του ιστορικού και ποιες οι δικές σας; Ποιες θεωρείτε πιο αξιόπιστες και γιατί;
- Δημιουργήστε μια παρουσίαση όπου θα χρησιμοποιείτε πολλούς τρόπους επικοινωνίας (πολυτροπική), για να παρουσιάσετε τις πληροφορίες που βρήκατε για την αιγυπτιακή γεωγραφία στους συμμαθητές σας.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε δεδομένα και από τα λογισμικά με τα οποία παίζατε στην αρχή εξερευνώντας την αρχαία Αίγυπτο. Αν δε βρήκατε τίποτε, χρησιμοποιήστε τις ιστοσελίδες που υπάρχουν στον παρακάτω σύνδεσμο: [Αιγυπτιακός Πολιτισμός](#).

ΟΙ ΑΙΓΥΠΤΙΟΙ

Αποστολή σας είναι, αφού πρώτα βρείτε τις πληροφορίες που δίνει ο Ηρόδοτος για τη ζωή των απλών αιγυπτίων κατοίκων, να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση για το ίδιο θέμα με όποιο λογισμικό θέλετε. Η παρουσίαση αυτή θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας. Στο τέλος, θα συγκρίνετε το αποτέλεσμα της έρευνάς σας με αυτό του Ηρόδοτου.

- Ποιες πληροφορίες δίνει ο Ηρόδοτος στο κείμενό του για τους κατοίκους της αρχαίας Αιγύπτου και τη θέση τους στη χώρα αυτή;
- Αναζητήστε στο διαδίκτυο, χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά, πληροφορίες για το ίδιο θέμα.
- Οι δικές σας πληροφορίες συμφωνούν με αυτές του Ηρόδοτου ή διαφέρουν; Ποιες ήταν οι πηγές του ιστορικού και ποιες οι δικές σας; Ποιες θεωρείτε πιο αξιόπιστες και γιατί;
- Δημιουργήστε μια παρουσίαση όπου θα χρησιμοποιείτε πολλούς τρόπους επικοινωνίας (πολυτροπική), για να παρουσιάσετε τις πληροφορίες που βρήκατε για τους κατοίκους της αρχαίας Αιγύπτου στους συμμαθητές σας.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε δεδομένα και από τα λογισμικά με τα οποία παίζατε στην αρχή εξερευνώντας την αρχαία Αίγυπτο. Αν δε βρήκατε τίποτε, χρησιμοποιήστε τις ιστοσελίδες που υπάρχουν στον παρακάτω σύνδεσμο:

[Αιγυπτιακός πολιτισμός](#)

ΟΙ ΓΡΑΦΕΙΣ

Αποστολή σας είναι, αφού πρώτα βρείτε τις πληροφορίες που δίνει ο Ηρόδοτος για την ιερογλυφική γραφή της αρχαίας Αιγύπτου και να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση για το ίδιο θέμα με όποιο λογισμικό θέλετε. Η παρουσίαση αυτή θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας. Στο τέλος, θα συγκρίνετε το αποτέλεσμα της έρευνάς σας με αυτό του Ηρόδοτου.

- Ποιες πληροφορίες δίνει ο Ηρόδοτος στο κείμενό του για τα ιερογλυφικά;
- Αναζητήστε στο διαδίκτυο, χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά, πληροφορίες για το ίδιο θέμα.
- Οι δικές σας πληροφορίες συμφωνούν με αυτές του Ηρόδοτου ή διαφέρουν; Ποιες ήταν οι πηγές του ιστορικού και ποιες οι δικές σας; Ποιες θεωρείτε πιο αξιόπιστες και γιατί;
- Δημιουργήστε μια παρουσίαση όπου θα χρησιμοποιείτε πολλούς τρόπους επικοινωνίας (πολυτροπική), για να παρουσιάσετε τις πληροφορίες που βρήκατε για την αιγυπτιακή γραφή στους συμμαθητές σας.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε δεδομένα και από τα λογισμικά με τα οποία παίζατε στην αρχή εξερευνώντας την αρχαία Αίγυπτο. Αν δε βρήκατε τίποτε, χρησιμοποιήστε τις ιστοσελίδες που υπάρχουν στον παρακάτω σύνδεσμο: [Αιγυπτιακός πολιτισμός](#)

ΟΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

Αποστολή σας είναι, αφού πρώτα βρείτε τις πληροφορίες που δίνει ο Ηρόδοτος για τα μνημεία της αρχαίας Αιγύπτου και της Ελλάδας, να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση για το ίδιο θέμα με όποιο λογισμικό θέλετε. Η παρουσίαση αυτή θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας. Στο τέλος, θα συγκρίνετε το αποτέλεσμα της έρευνάς σας με αυτό του Ηρόδοτου.

- Ποιες πληροφορίες δίνει ο Ηρόδοτος στο κείμενό του για τα αιγυπτιακά και τα αρχαία ελληνικά μνημεία; Σε ποια από αυτά αναφέρεται; Γιατί επιλέγει τα συγκεκριμένα;
- Αναζητήστε στο διαδίκτυο, χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά, πληροφορίες για το ίδιο θέμα.
- Οι δικές σας πληροφορίες συμφωνούν με αυτές του Ηρόδοτου ή διαφέρουν; Ποιες ήταν οι πηγές του ιστορικού και ποιες οι δικές σας; Ποιες θεωρείτε πιο αξιόπιστες και γιατί;
- Δημιουργήστε μια παρουσίαση όπου θα χρησιμοποιείτε πολλούς τρόπους επικοινωνίας (πολυτροπική), για να παρουσιάσετε τις πληροφορίες που βρήκατε για τα αιγυπτιακά και τα ελληνικά μνημεία τους συμμαθητές σας.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε δεδομένα και από τα λογισμικά με τα οποία παίζατε στην αρχή εξερευνώντας την αρχαία Αίγυπτο. Αν δε βρήκατε τίποτε, χρησιμοποιήστε τις ιστοσελίδες που υπάρχουν στον παρακάτω σύνδεσμο:

[Αιγυπτιακός πολιτισμός](#)

Κοινό Φύλλο Εργασίας Β΄ Φάσης

Αποστολή σας είναι να μελετήσετε τις αρχές με βάση τις οποίες ο Ηρόδοτος γράφει τις «Ιστορίες» του και να ελέγξετε ποιες από αυτές τις αρχές χρησιμοποιήσατε και εσείς, όταν δημιουργούσατε το πολυτροπικό κείμενό σας στις προηγούμενες ομάδες σας.

- Εντοπίστε [στο κείμενο του σχολικού βιβλίου](#) σε ποια σημεία υπάρχουν όλες ή κάποιες από τις παρακάτω μεθοδολογικές αρχές τις οποίες ο ίδιος ο Ηρόδοτος υποστηρίζει πως χρησιμοποιεί:
  - *Αυτοψία*
  - *Έρευνα*
  - *Λογική επεξεργασία των δεδομένων*
  - *Κριτική αξιοποίηση πληροφοριών με τον έλεγχο της προέλευσής τους*
  - *Χρήση κατάλληλων ερωτημάτων στις πηγές*
  - *Έλεγχος της αξιοπιστίας των πηγών*
  - *Εμπιστοσύνη στις χειροπιαστές μαρτυρίες και το πείραμα*
  - *Χρήση της σύγκρισης και της αναλογίας*
  - *Ερμηνεία με βάση τον οικονομικό παράγοντα.*
- Σε ποια περίπτωση ο Ηρόδοτος χρησιμοποιεί καθεμία από τις αρχές αυτές; Τι επιτυγχάνει κάθε φορά;
- Ποιες από τις παραπάνω αρχές χρησιμοποιήσατε εσείς στις εργασίες σας και γιατί; Ποιες δε χρησιμοποιήσατε και γιατί;
- Αν σήμερα ο Ηρόδοτος είχε στη διάθεσή του τις δυνατότητες που προσφέρει η χρήση των υπολογιστών, τι πιστεύετε πως θα άλλαζε στο κείμενό του;
- Στην παρουσίαση των αιγυπτιακών μνημείων ο Ηρόδοτος χρησιμοποιεί την περιγραφή; Τι πετυχαίνει με αυτό; Με ποιον τρόπο εκτός από την περιγραφή θα μπορούσε να γίνει σήμερα με τα νέα τεχνολογικά και επικοινωνιακά μέσα

αυτή η παρουσίαση; Τι θα κερδίσουμε και τι θα χάσουμε αν ακολουθήσουμε διαφορετικούς τρόπους;

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Θα μπορούσε κάθε Φύλλο Εργασίας να αποτελέσει και αφετηρία για ένα διαφορετικό σενάριο. Ίσως να μην επαρκέσει και ο διδακτικός χρόνος για την πλήρη εφαρμογή του ή για μια πιο ενδελεχή και εξαντλητική ξενάγηση σε όλα τα μνημεία της Αιγύπτου. Θα ήταν πολύ πιο προσιτή στους μαθητές μια πιο σύντομη προσέγγιση. Θα ήταν, επίσης, ενδιαφέρον να υπάρξουν διαθεματικές προεκτάσεις του σεναρίου. Η πρόταση του σχολικού εγχειριδίου να πραγματοποιηθεί μια διαθεματική εργασία με άξονα τη σημασία του Νείλου για την Αίγυπτο και τον ρόλο των ποταμών, γενικότερα, στην ανάπτυξη και εξέλιξη του πολιτισμού αναδεικνύει τις επιπλέον γεωγραφικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές παραμέτρους του θέματος. Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας με τα μαθήματα της φιλολογικής ζώνης, θα μπορούσε να δοθεί έμφαση στη χρήση και στην οργάνωση της περιγραφής, θέμα που άπτεται και της ύλης της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α΄ Γυμνασίου.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο εφαρμόστηκε με μαθητές που έχουν εισέλθει στο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο του Πανεπιστημίου Μακεδονίας κατόπιν τεστ δεξιοτήτων. Επέδειξαν πρωτοφανή διάθεση κατά τη διάρκεια της Α΄ φάσης για να δημιουργήσουν όσο το δυνατόν καλύτερες παρουσιάσεις ενώ εμφανίστηκε και κάποιος ανταγωνισμός τόσο μεταξύ των ομάδων όσο και στο εσωτερικό τους, ανάμεσα στα μέλη τους. Υπήρχαν άτομα που προσπαθούσαν να επιβάλουν τις απόψεις τους και να χειριστούν αυτά μόνο τον υπολογιστή, γεγονός που δημιούργησε μικροπροστριβές οι οποίες αντιμετωπίστηκαν, πάντως, σχετικά εύκολα και γρήγορα με μια απλή νουθεσία από το διδάσκοντα. Παρατηρήθηκε επίσης μια εξαιρετική κινητικότητα ανάμεσα στις ομάδες με τη μια να παρακολουθεί τι κάνει η άλλη και να υιοθετεί πρακτικές σε επίπεδο οργάνωσης, αλλά και ως προς τη μορφή των δεδομένων που αναζητούσαν (π.χ. βίντεο, μουσικές κ.λ.π.). Οι περισσότερες ομάδες επέλεξαν έτσι να εντάξουν

στην παρουσίασή τους μουσική υπόκρουση, αλλά και κάποιο βίντεο, στο τέλος της παρουσιάσής τους, για την αρχαία Αίγυπτο που βρήκαν στο διαδίκτυο είτε αυτούσιο, είτε με την επιλογή ενός μικρού κομματιού του.

Στον εντοπισμό των μεθοδολογικών αρχών του Ηρόδοτου στη Β' φάση αντιμετώπισαν κάποια προβλήματα. Η μεθοδολογική αρχή που δε γινόταν εύκολα αντιληπτό τι έπρεπε να κάνουν ήταν αυτή που αφορούσε την «Κριτική αξιοποίηση πληροφοριών με τον έλεγχο της προέλευσής τους». Ο ρόλος του διδάσκοντος ήταν στην περίπτωση αυτή περισσότερο καθοδηγητικός. Κατά τις παρουσιάσεις ομάδων διαπιστώθηκε πάντως ότι δεν είχαν απαντήσει πλήρως το κοινό φύλλο εργασίας της δεύτερης φάσης παραλείποντας να διαπραγματευθούν όλες τις μεθοδολογικές αρχές του Ηρόδοτου, γεγονός που δείχνει πώς, μάλλον, τα προβλήματα κατανόησης και εντοπισμού των μεθοδολογικών αρχών ήταν πιο μεγάλα. Χρειάστηκε, έτσι, να επανέλθουμε στη αναζήτηση των αρχών αυτών μέσα στα κείμενα του Ηρόδοτου που αποτέλεσαν την αφετηρία του σεναρίου. Είναι χαρακτηριστικό, επίσης, ότι μόνο μία ομάδα επέλεξε να δημιουργήσει και λογισμικό παρουσίασης ως απάντηση στο φύλλο εργασίας αυτής της φάσης.

Παρουσιάζει, όμως, ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο προσέγγισαν το ζήτημα του τι θα γινόταν αν ο Ηρόδοτος είχε στη διάθεσή του υπολογιστές. Και στα κείμενα που παρέδωσαν και στην προφορική συζήτηση αναδείχθηκαν αρκετές πτυχές των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων της χρήσης των υπολογιστών και της αξιοποίησής τους ως πηγών για την άντληση δεδομένων και πληροφοριών, αλλά και ως μέσων παρουσίασης δεδομένων. Με παρέμβαση του διδάσκοντα, ύστερα από παρατηρήσεις των ομάδων για το αν χρησιμοποίησαν ή όχι «αυτοψία» προκλήθηκε, επίσης, συζήτηση για το πώς μετασχηματίζονται κάποιες από τις μεθοδολογικές αρχές του Ηρόδοτου με τη χρήση των ΤΠΕ. Η συζήτηση κινήθηκε γύρω από το θεωρητικό ζήτημα για το αν υφίσταται αυτοψία όταν χρησιμοποιούμε ΤΠΕ ή χρησιμοποιούμε ψηφιακά υποκατάστατα (“surrogates”) τα οποία θεωρούμε ως πραγματικά γιατί μοιάζουν με την εμπειρία μας; (βλ.

Mudge, Ashley & Schroer, 2007). Οι μαθητές θεώρησαν στην πλειοψηφία τους πως δεν υπάρχει αυτοψία και ότι αυτό που τους φαίνεται ως πραγματικό το εκλαμβάνουν ως πραγματικό. Υπήρχαν και ορισμένοι οι οποίοι διατείνονταν πως το διαδίκτυο δεν μπορεί «να λείει ψέματα», γεγονός που προκάλεσε και μια ενδιαφέρουσα κουβέντα για την αξιοπιστία των μέσων.

Η αίσθηση που έμεινε στο διδάσκοντα ύστερα από όλα αυτά είναι ότι οι μαθητές της Α Γυμνασίου ήταν περισσότερο εξοικειωμένοι στη χρήση των λογισμικών παρουσίασης, ενώ αντιμετώπισαν προβλήματα όταν τα φύλλα εργασίας κινήθηκαν σε επίπεδο πιο παραδοσιακού γραπτού λόγου, τον οποίο αρκετές φορές αδυνατούσαν να κατανοήσουν και να διαχειριστούν, ενώ, παράλληλα, δεν εντόπιζαν εύκολα όλες τις παραμέτρους με τις οποίες έπρεπε να ασχοληθούν, ώστε να χρειάζονται περισσότερη καθοδήγηση από το διδάσκοντα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bakker, E. J., de Jong, I. J. F & H. van Wees (επιμ.). 2005. *Εγχειρίδιο Ηροδότειων Σπουδών*. Μτφρ. Κ. Δημοπούλου, επιμ. ελλ. έκδ. Χρ. Τσαγγάλης. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Kalantzis, M. & B. Cope. 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*.

<http://neamathisi.com/learning-by-design/>

[14/04/2015]

Καπισίνσκι, Ρ. 2011 [2005]. *Ταξίδια με τον Ηρόδοτο*. Μτφρ. Ζώγια Μαυροειδή. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Kress, G. & T. van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. London: Arnold.

Kron, F. W. & Α. Σοφός. 2007. *Διδακτική των Μέσων: Νέα Μέσα στο πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών*. Μτφρ. Ε. Νούσια & Ε. Γεμενετζή. Αθήνα: Gutenberg.

Mudge, M., Ashley, M. & C. Schroer. 2007. "A Digital Future for Cultural Heritage". Στο Georgopoulos A. & N. Agriantonis (eds.), *Anticipating the Future of the Cultural Past XXI*, CIPA International Symposium, 1-6/10/ 2007, Athens.

http://www.c-h-i.org/featured_projects/feat_pub_04.html.